

Sygn. akt I C 8/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 lipca 2013r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie Wydział I Cywilny

Przewodniczący – SSO Juliusz Ciejek

Protokolant – p.o. sekr. sąd. Aleksandra Bogusz

po rozpoznaniu w dniu 2 lipca 2013r. w Olsztynie,

na rozprawie

sprawy z powództwa **M. D. Ł. i S. Ł.**

przeciwko **R. P. i E. P.**

o pozbawienie wykonalności tytułów wykonawczych

I. oddała powództwo;

II. zasądza od powodów na rzecz pozwanych kwotę 3.617 (trzy tysiące sześćset siedemnaście) zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt I C 8/13

UZASADNIENIE

Powodowie S. Ł. i M. Ł. wnieśli pozew przeciwko R. P. i E. P. o pozbawienie wykonalności:

- w całości tytułu wykonawczego w postaci nakazu zapłaty Sądu Okręgowego w Olsztynie (mylnie w pozwie wskazano Sąd Rejonowy w Olsztynie) w sprawie o sygn. akt I Nc 379/03,

- w całości tytułu wykonawczego w postaci postanowienia Sądu Rejonowego w Olsztynie z dnia 15 lutego 2012r. w sprawie I Co 1040/09. Nadto domagali się zasądzenia na ich rzecz od pozwanych kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu podali, że powód S. Ł. czuł zagrożenie ze strony pozwanego R. P. na skutek kierowanych przez niego gróźb. Pozwany usiłował wciągnąć powoda w działania biznesowe i układy finansowo-handlowe, na które nie wyrażał zgody. Za namową pozwanego zgodził się na założenie spółki cywilnej. Pozwany został porwany z samochodu powoda, a powód zajął się rodziną pozwanego i dał pieniądze na zapłatę okupu. Po wypuszczeniu pozwanego zrezygnował on z dalszej współpracy z powodem. Powodowie nadto podkreślili, że nigdy nie otrzymali od pozwanych kwoty 95.000 złotych objętej nakazem zapłaty, a pozwani nie przedstawili żadnego wiarygodnego dowodu potwierdzającego fakt przekazania im pieniędzy. Zawarte w akcie notarialnym oświadczenie o pokwitowaniu kwoty 95.000 złotych zostało złożone pod wpływem groźby bezprawnej ze strony R. P. (k. 2-6).

Na rozprawie w dniu 30 kwietnia 2013r. pełnomocnik powodów oświadczył, że powództwo przeciwegzekucyjne wytacza na podstawie art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. (k. 71).

Pozwani R. P. i E. P. wnieśli o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew podnieśli, że niedopuszczalne jest wytoczenie powództwa odnośnie nakazu zapłaty wydanego w sprawie I Nc 379/03 z uwagi na to, że świadczenie objęte tym nakazem zostało w całości wyegzekwowane. Z chwilą wyegzekwowania całego świadczenia gaśnie wykonalność tytułu wykonawczego i nie jest możliwe jego wykonanie. Ponadto powodowie kwestionują fakt przekazania im kwoty 95.000 złotych oraz przyczynę braku zawarcia umowy przyrzeczonej, czyli polemizują z okolicznościami, które były podstawą powództwa w sprawie I Nc 379/03 i podlegały ocenie przez sąd orzekający, przez co objęte są powagą rzeczy osądzonej. Celem powództwa wytoczonego na podstawie art. 840 k.p.c. nie może być ponowne merytoryczne rozpoznanie sprawy zakończonej prawomocnym orzeczeniem i nie może stanowić nadzwyczajnego środka prawnego. Nawet jeśli przyjąć, że oświadczenie o pokwitowaniu kwoty 95.000 złotych zostało złożone pod wpływem groźby bezprawnej, to nie można uznać, że oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych złożono w terminie określonym w art. 88 § 2 k.c. Między zawarciem aktu notarialnego a wystosowaniem oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia minęło 13 lat i 9 miesięcy, a powodowie musieliby wykazać, z jakich przyczyn stan obawy tak długo u nich trwał. Tak długotrwałemu stanowi obawy przeczy treść ugody, zawartej między pozwanym R. P. a powodem S. Ł., w której powód uznał wiarygodność wynikającą z nakazu zapłaty wydanego w sprawie I Nc 379/03. Odnosząc się do wniosku o pozbawienie wykonalności postanowienia Sądu Rejonowego w Olsztynie w sprawie I Co 1040/09 o przysądzeniu własności, pozwani wskazali, że powodowie nie mogą zaprzeczać zdarzeniom, na których oparte było wydanie klauzuli wykonalności, a którymi były: nabycie nieruchomości w drodze licytacji, udzielenie przybicia i przysądzenie własności, którego konsekwencją jest wydanie nieruchomości. Nie zaszło również po powstaniu tytułu egzekucyjnego żadne zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło lub stało się niemożliwe do wyegzekwowania (k. 76-81, 97, 104).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 2 kwietnia 1998r. została zawarta w formie aktu notarialnego umowa sprzedaży między J. O. (1) i J. O. (2) a S. Ł. i R. P.. Na mocy tej umowy J. O. (1) i J. O. (2) sprzedali S. Ł. i R. P. po 1/2 części każdemu z nich przypadające im udziały we własności części nieruchomości opisanej w § 1 aktu notarialnego, o powierzchni 2 ha 80 a 60 m² za cenę 200.000 złotych.

(dowód: akt notarialny rep. „A” nr (...), k. 6-8 akt sprawy I Nc 379/03)

Przedwstępną umową z dnia 6 marca 1999r. zawartą w formie aktu notarialnego S. Ł. i M. Ł. zobowiązali się sprzedać małżonkom R. i E. P. przypadający im udział wynoszący 5/12 części w niezabudowanej nieruchomości miejskiej oznaczonej jako działka gruntu nr (...), o łącznej powierzchni 2 ha 76 a 38 m², położonej w O. – J. za cenę 100.000 złotych, a R. P. oświadczył, że udział w opisanej nieruchomości za podaną cenę zobowiązuje się kupić do majątku wspólnego swojego i żony E. P.. Termin zawarcia umowy przyrzeczonej strony ustaliły na dzień 30 kwietnia 1999r. W § 3 umowy strony oświadczyły, że przed tym aktem tytułem zaliczki kwota 70.000 złotych oraz tytułem zadatku kwota 25.000 złotych zostały zapłacone przez kupujących, której odbiór sprzedający kwitują.

(dowód: akt notarialny rep. „A” nr (...), k. 12-13v. akt sprawy)

Pismem z dnia 10 października 2003r., doręczonym w dniu 11 października 2003r., powodowie wezwali pozwanych do zapłaty na ich rzecz kwoty 95.000 złotych uiszczonych na podstawie przedwstępnej umowy sprzedaży tytułem zaliczki i zadatku, w terminie 3 dni od daty doręczenia wezwania.

(dowód: pismo z dnia 10 października 2003r., k. 10-10v. akt sprawy)

W dniu 16 października 2003r. R. P. i E. P. wystąpili przeciwko S. Ł. i M. Ł. z pozwem o zapłatę kwoty 95.000 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. W uzasadnieniu pozwu wskazali, że strony

nie zawarły umowy przyrzeczonej z uwagi na nieuregulowany stan prawny nieruchomości i wobec tego S. Ł. i M. Ł. powinni dokonać zwrotu otrzymanej zaliczki i zadatku w łącznej kwocie 95.000 złotych.

(dowód: pozew, k. 11-11v. akt sprawy)

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym wydanym w dniu 7 listopada 2003r. w sprawie I Nc 379/03 Sąd Okręgowy w Olsztynie nakazał S. Ł. i M. Ł. zapłacić solidarnie na rzecz R. P. i E. P. kwotę 95.000 złotych z odsetkami ustawowymi od dnia 16 października 2003r. do dnia zapłaty oraz kwotę 5.190 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Wobec braku zaskarżenia wskazany nakaz uprawomocnił się w dniu 19 grudnia 2003r.

(dowód: nakaz zapłaty, k. 16 akt sprawy I Nc 379/03)

Wyrokiem z dnia 16 marca 2005r. Sąd Okręgowy w Olsztynie w sprawie I C 637/04 uznał za bezskuteczną względem R. P. i E. P. umowę darowizny prawa użytkowania wieczystego działki gruntu o nr ewidencyjnym (...)i powierzchni 259m², położonej przy ul. (...)w O. oraz prawa własności posadowionego na tej działce budynku mieszkalnego, zapisanych w księdze wieczystej KW nr (...)prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Olsztynie, zawartą w dniu 15 października 2002r. między M. Ł. i A. Ł., celem zaspokojenia wierzytelności wynikającej z prawomocnego nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Okręgowy w Olsztynie z dnia 7 listopada 2003r. w sprawie I Nc 379/03.

Apelacja A. Ł. została oddalona na mocy wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 27 października 2005r. w sprawie I ACa 516/05.

(dowód: wyrok z dnia 16 marca 2005r. i 27 października 2005r., k. 6 akt komorniczych Km 1320/09)

W 2006r. pozwani, dysponując tytułem wykonawczym w postaci nakazu zapłaty z dnia 7 listopada 2003r. zaopatrzonego w klauzulę wykonalności, złożyli wniosek o wszczęcie przeciwko M. Ł. i S. Ł. egzekucji. Postępowanie egzekucyjne o sygn. akt Km 846/06 zakończyło się umorzeniem z mocy prawa.

W dniu 17 czerwca 2008r. między powodem S. Ł. a pozwanym R. P. została zawarta ugoda, na mocy której wyżej wymienieni zgodnie oświadczyli, że na podstawie tytułu wykonawczego obejmującego nakaz zapłaty z dnia 7 listopada 2003r. w sprawie I Nc 379/03 zaopatrzonego w klauzulę wykonalności prowadzona jest egzekucja Km 854/06. Powód oświadczył, że całą wierzytelność wynikającą z w/w tytułu uznaje i nie będzie jej kwestionował. Strony uzgodniły, że w zamian za udzieloną przez wierzyciela zwłokę w egzekucji do czasu prawomocnego zakończenia sprawy I C 256/08 toczącej się przed Sądem Rejonowym w Olsztynie powód zobowiązuje się zapłacić pozwanemu kwotę 170.000 złotych w terminie jednego miesiąca od dnia uprawomocnienia się wyroku w sprawie I C 256/08 wraz z ustawowymi odsetkami na wypadek zwłoki albo w tym terminie przekazać działkę lub udział w nieruchomości o podanej wartości przy ewentualnym wyrównaniu do ceny rynkowej z dnia transakcji gotówką. Zobowiązanie to zostaje zawarte pod warunkiem, że sprawa I C 256/08 zakończy się prawomocnie uwzględnieniem roszczenia S. Ł. przynajmniej w stopniu zapewniającym wywiązanie się z tego zobowiązania po uiszczeniu kosztów sądowych i kosztów advokackich związanych z prowadzeniem w/w sprawy. Na wypadek, gdyby sprawa I C 256/08 zakończyła się oddaleniem powództwa w miejsce kwoty 170.000 złotych, powód zobowiązał się zapłacić pozwanemu kwotę 20.000 złotych w terminie do 31 grudnia 2009r. Pozwany zobowiązał się z kolei w dniu podpisania ugody złożyć komornikowi sądowemu wniosek o zawieszenie postępowania egzekucyjnego Km 854/06 i nie podejmować tego postępowania do dnia 31 grudnia 2009r. Strony zgodnie oświadczyły, że na dzień podpisania ugody istnieją między nimi zobowiązania w tej ugodzie wymienione oraz zrzekają się względem siebie jakichkolwiek roszczeń związanych z wcześniejszymi rozliczeniami stron.

(dowód: ugoda, k. 86 akt sprawy)

W dniu 19 czerwca 2008r. do komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w Olsztynie wpłynęło pismo pozwanego R. P. o zawieszenie postępowania egzekucyjnego toczącego się w sprawie Km 864/06.

(dowód: pismo z dnia 19 czerwca 2008r., k. 87 akt sprawy)

W dniu 31 lipca 2009r. pozwani ponownie złożyli wniosek o wszczęcie przeciwko S. Ł. i M. Ł. egzekucji na podstawie prawomocnego nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu upominawczym przez Sąd Okręgowy w Olsztynie w sprawie I Nc 379/03.

(dowód: wniosek o wszczęcie egzekucji, k. 2 akt komorniczych o Km 1320/09)

W toku egzekucji Km 1320/09 pozwany R. P. uczestniczył w licytacji nieruchomości położonej w O. przy ul. (...), stanowiącej działkę gruntu nr (...), dla której Sąd Rejonowy w Olsztynie prowadzi księgę wieczystą KW nr (...).

Postanowieniem z dnia 26 października 2011r. w sprawie I Co 1040/09 Sąd Rejonowy w Olsztynie przysądził na rzecz R. P. własność nieruchomości gruntowej położonej w O. przy ul. (...), obejmującej działkę gruntu nr (...), zabudowanej budynkiem mieszkalnym, dla której Sąd Rejonowy w Olsztynie prowadzi księgę wieczystą KW nr (...) za cenę 239.134 złotych oraz nakazał S. Ł. i M. Ł. wydać opisaną powyżej nieruchomość.

Na powyższe postanowienie S. Ł. i M. Ł. złożyli zażalenie, które Sąd Rejonowy w Olsztynie w dniu 25 stycznia 2012r. odrzucił z uwagi na niezachowanie terminu do jego wniesienia.

Na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Olsztynie z dnia 15 lutego 2012r. w sprawie I Co 1040/09 nadano klauzulę wykonalności punktowi II postanowienia z dnia 26 października 2011r.

(dowód: postanowienie z dnia 26 października 2011r., k. 104, postanowienie z dnia 25 stycznia 2012r., k. 131-131v., postanowienie z dnia 15 lutego 2012r., k. 141 akt sprawy I Co 1040/09)

Roszczenie objęte nakazem zapłaty z dnia 7 listopada 2003r. zostało w całości wyegzekwowane, a w aktach komorniczych pozostawiono tytuł wykonawczy z adnotacją o całkowitym zaspokojeniu wierzycieli.

(dowód: k. 2 akt komorniczych o Km 1320/09)

Pismem z dnia 27 grudnia 2012r. powodowie S. Ł. i M. Ł. złożyli pozwany oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia złożonego pod wpływem groźby i zawartego w § 3 przedwstępnej umowy sprzedaży z dnia 6 maja 1999r. Podnieśli, że pozwani nigdy nie wręczyli im zaliczki w kwocie 70.000 złotych i zadatku w kwocie 25.000 złotych, a pozwany R. P. nigdy nie miał zamiaru przystąpienia do podpisania umowy przyrzeczonej w terminie do dnia 30 kwietnia 1999r. i nie dopłacił pozostałej ceny sprzedaży w wysokości 5.000 złotych.

Tego samego dnia powodowie S. Ł. i M. Ł. wystosowali do pozwanych pismo, w którym wniesli o jak najszybsze złożenie oświadczenia, kiedy i dokładnie w jakich terminach pozwani dokonali wpłaty w łącznej wysokości 95.000 złotych tytułem zaliczki i zadatku oraz jakie są na to dowody.

W trzecim piśmie skierowanym tego samego dnia powodowie S. Ł. i M. Ł. oświadczyli, że nigdy nie otrzymali zaliczki i zadatku, a oświadczenie zawarte w § 3 przedwstępnej umowy sprzedaży zostało złożone pod wpływem groźby bezprawnej. W tej sytuacji pozbawienie powodów i ich córek nieruchomości przy ul. (...) w O. byłoby szczególnym i rażącym naruszeniem prawa oraz bezprawnym działaniem wyczerpującym znamiona przestępstwa oszustwa.

(dowód: pismo z dnia 27 grudnia 2012r., k. 7, 8, 9 akt sprawy)

W związku z uzyskaniem prawa własności nieruchomości R. P. wystąpił do Sądu Rejonowego w Olsztynie z pozwem przeciwko S. Ł. i M. Ł. o opuszczenie, opróżnienie i wydanie nieruchomości.

Wyrokiem z dnia 7 stycznia 2013r. w sprawie I C 1006/12 Sąd Rejonowy w Olsztynie nakazał S. Ł. i M. Ł. opuścić, opróżnić i wydać R. P. budynek mieszkalny nr (...) położony w O. przy ul. (...).

(dowód: wyrok z dnia 7 stycznia 2013r., k. 106 akt sprawy I C 1006/12)

Sąd Okręgowy w Olsztynie wyrokiem z dnia 25 czerwca 2013r. w sprawie I X Ca 313/13 oddalił apelację wniesioną przez S. Ł. i M. Ł..

(dowód: wyrok z dnia 25 czerwca 2013r., k. 196 akt sprawy I C 1006/12)

Sąd zważył, co następuje:

W świetle ustalonych okoliczności faktycznych sprawy powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie z uwagi na niedopuszczalność badania na obecnym etapie postępowania podniesionych przez powodów zarzutów odnoszących się do okoliczności sprzed wydania nakazu zapłaty Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 7 listopada 2003r. w sprawie I Nc 379/03 oraz dodatkowo ze względu na wyegzekwowanie w całości należności objętej nakazem zapłaty.

W toku niniejszego procesu powodowie domagali się pozbawienia wykonalności dwóch tytułów wykonawczych w postaci:

- prawomocnego nakazu zapłaty Sądu Okręgowego w Olsztynie wydanego w postępowaniu upominawczym w dniu 7 listopada 2003r. w sprawie o sygn. akt I Nc 379/03,

- postanowienia Sądu Rejonowego w Olsztynie z dnia 15 lutego 2012r. w sprawie I Co 1040/09 o nadaniu klauzuli wykonalności w zakresie pkt. II postanowienia Sądu Rejonowego w Olsztynie z dnia 26 października 2011r.

Uzasadniając swoje żądanie, powodowie podnosili, że zawarte w przedwstępnej umowie sprzedaży oświadczenie o pokwitowaniu odbioru łącznej kwoty 95.000 złotych tytułem zaliczki i zadatku zostało złożone pod wpływem groźby bezprawnej, a oni nigdy nie otrzymali od pozwanych wskazanej kwoty i pozwani nie dysponują żadnym dowodem potwierdzającym okoliczność przekazania pieniędzy.

Zgodnie z art. 840 § 1 k.p.c. dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli:

1)przeciży zdarzeniom, na których oparto wydanie klauzuli wykonalności, a w szczególności gdy kwestionuje istnienie obowiązku stwierdzonego tytułem egzekucyjnym niebędącym orzeczeniem sądu albo gdy kwestionuje przejście obowiązku mimo istnienia formalnego dokumentu stwierdzającego to przejście;

2)po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może powództwo oprzeć także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie;

3)małżonek, przeciwko któremu sąd nadał klauzulę wykonalności na podstawie art. 787, wykaże, że egzekwowane świadczenie wierzycielowi nie należy się, przy czym małżonkowi temu przysługują zarzuty nie tylko z własnego prawa, lecz także zarzuty, których jego małżonek wcześniej nie mógł podnieść.

Trzeba przy tym podkreślić, że z punktu widzenia rozstrzygnięcia o żądaniu pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego istotne znaczenie ma, jakiego tytułu dotyczy powództwo – orzeczenia sądu czy innego tytułu egzekucyjnego niepochodzącego od sądu. Z przywołanego przepisu wynika, że inne są podstawy pozbawienia wykonalności prawomocnego orzeczenia sądu, a inne są przesłanki w przypadku tytułu egzekucyjnego niebędącego orzeczeniem sądu. Należy bowiem odróżniać sytuacje, gdy tytuł egzekucyjny korzysta z powagi rzeczy osądzonej (orzeczenie sądu oraz orzeczenia zrównane z nim pod względem skutków) oraz gdy tytuł ten takiej cechy nie posiada. To rozróżnienie związane jest ze skutkami prawomocności materialnej orzeczeń sądowych. Z mocy art. 365 § 1 k.p.c. prawomocne orzeczenia sądowe wiążą nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz także inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach przewidzianych w ustawie także inne osoby. Na

podstawie art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c. dłużnik nie może zmierzać do wzruszenia prawomocnego rozstrzygnięcia sądu, ale może przeczyć treści innych tytułów egzekucyjnych, których nie chroni prawomocność materialna, np. bankowego tytułu egzekucyjnego czy aktu notarialnego. W przypadku tytułów niemających tych cech można kwestionować istnienie obowiązku stwierdzonego tego rodzaju tytułami egzekucyjnymi za pomocą zarzutów dotyczących np. braku zdolności do czynności prawnych, wad oświadczenia woli oraz innych przyczyn nieważności czynności prawnych.

Powództwo o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego obejmującego prawomocne orzeczenie sądu może być oparte wyłącznie o przepis art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. Przywołany przepis pozwala na pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego tylko w sytuacji, gdy po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane, a gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może powództwo oprzeć także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie. Dłużnik może więc powoływać się tylko na zdarzenia mające miejsce po powstaniu tytułu egzekucyjnego, a nie na zdarzenia poprzedzające jego wydanie.

Jak słusznie podkreśla się w orzecznictwie, nie mogą być podstawą powództwa opozycyjnego zarzuty skierowane przeciwko orzeczeniu, zmierzające do zmiany jego treści. Przedmiotem rozpoznania w sprawie wszczętej powództwem opozycyjnym nie mogą być zdarzenia istniejące przed powstaniem tytułu korzystającego z powagi rzeczy osądzonej, gdyż wówczas jego uwzględnienie prowadziłoby do zanegowania tej powagi i zakwestionowania prawomocnych orzeczeń, co jest niedopuszczalne. Sąd rozpoznający powództwo opozycyjne jest bezwzględnie związany wyrokiem wydanym w sprawie między wierzycielem a dłużnikiem co do ustalonego w sentencji obowiązku świadczenia. Z tego względu – przy orzekaniu na podstawie art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., gdy tytułem egzekucyjnym jest orzeczenie sądu – uwzględnia wyłącznie zdarzenia, które nastąpiły po wydaniu tego wyroku (zob. m.in. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 20 lutego 2013r., sygn. akt I ACa 1168/12, LEX nr 1311983, Sadu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 18 grudnia 2012r., sygn. akt I ACa 1215/12, LEX nr 1259687).

Przenosząc powyższe uwagi natury ogólnej na grunt niniejszej sprawy, należy zauważyć, iż kwestia uiszczenia kwoty 95.000 złotych oraz obowiązku jej zwrotu na rzecz pozwanych była przedmiotem badania w postępowaniu toczącym się przed Sądem Okręgowym w Olsztynie w sprawie I Nc 379/03. W dniu 7 listopada 2003r. wydano przeciwko powodowi nakaz zapłaty, a podstawą jego wydania był zapis § 3 przedwstępnej umowy sprzedaży z dnia 6 marca 1999r., na mocy którego powodowie pokwitowali odbiór przekazanej przez R. i E. P. kwoty 70.000 złotych tytułem zaliczki i kwoty 25.000 złotych tytułem zadatku. Dodatkowo do pozwu zostały dołączone postanowienie Sądu Rejonowego w Olsztynie z dnia 31 stycznia 2001r. wskazujące na niemożliwość uzyskania wpisu prawa własności na rzecz powodów na podstawie umowy z dnia 2 kwietnia 1998r. oraz pismo pozwanych z dnia 10 października 2003r. wzywające powodów – wobec niedojścia do skutku umowy przyrzeczonej z przyczyn obiektywnych – do zapłaty kwoty 95.000 złotych. W oparciu o przedstawione dokumenty Sąd dokonał merytorycznej oceny zgłoszonego powództwa i w konsekwencji uznał, że zachodzą podstawy do wydania nakazu zapłaty, a w świetle treści pozwu i załączników żądanie pozwu jest uzasadnione.

Tylko w postępowaniu I Nc 379/03 – w ramach sprzeciwu od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym – powodowie mogli bronić się zarzutem, że wbrew zapisowi umowy z dnia 6 marca 1999r. faktycznie nie otrzymali od pozwanych kwoty 95.000 złotych, a oświadczenie w tym zakresie złożono pod wpływem groźby bezprawnej, albo starać się wykazać przyczyny niezawarcia umowy przyrzeczonej, czego jednak nie uczynili. Nakaz zapłaty z dnia 7 listopada 2003r. uprawomocnił się bez zaskarżenia i tym samym doszło do sprekludowania materiału faktycznego sprawy, w której został on wydany.

Co więcej, przedwstępna umowa sprzedaży została zawarta w formie aktu notarialnego, a akt notarialny jako dokument urzędowy, o jakim mowa w art. 244 § 1 k.p.c., korzysta z domniemania zgodności z prawdą (iż zaświadcza on prawdziwy stan rzeczy). Co prawda zgodnie z art. 252 k.p.c. jest to domniemanie wzruszalne, ale ciężar obalenia domniemania spoczywa na stronie, która zaprzecza prawdziwości dokumentu urzędowego. To nie pozwani powinni byli przedstawić dowód tego, że przed podpisaniem przedwstępnej umowy sprzedaży uiszcili powodowi zaliczkę i zadatek, albowiem w tym przedmiocie oświadczenie objęte aktem notarialnym korzysta z domniemania prawdziwości.

Obowiązek udowodnienia, że zawarte w umowie w formie aktu notarialnego pokwitowanie odbioru kwoty 95.000 złotych jest niezgodne z prawdą, spoczywał na powodach. Owszem inaczej przedstawiałby się ciężar dowodu, gdyby oświadczenie o uiszczeniu zaliczki i zadatku nie zostało zawarte w akcie notarialnym, a więc dokumencie urzędowym. W takiej sytuacji pozwani, wnosząc pozew o zapłatę, obowiązani byłiby wykazać dwie okoliczności – po pierwsze, że przekazali powodom kwotę 95.000 złotych, a po drugie, że do zawarcia umowy przyrzeczonej nie doszło z przyczyn niezależnych od stron przedwstępnej umowy sprzedaży.

Argumentacja pozwu zmierza w istocie do ponownego merytorycznego rozpoznania sprawy I Nc 379/03 i podważenia zasadności stwierdzonego nakazem zapłaty obowiązku zwrotu kwoty 95.000 złotych, a to w kontekście powagi rzeczy osądzonej jest niedopuszczalne. W toku niniejszego postępowania powodowie mogliby co najwyżej wykazywać, że już po uprawomocnieniu się nakazu zapłaty z dnia 7 listopada 2003r. dokonali na rzecz pozwanych zapłaty kwoty 95.000 złotych, wskutek czego objęte tym orzeczeniem zobowiązanie wygasło, ale takiego zarzutu w niniejszym postępowaniu nie podnosili. Mogliby również powoływać się na to, że zarzut spełnienia świadczenia został zgłoszony w postępowaniu I Nc 379/03 i nie został przez sąd rozpoznany. Powodowie nie powoływali się przy tym na inne zdarzenia, które miały miejsce po wydaniu tytułu egzekucyjnego, w wyniku których zobowiązanie wygasło lub nie może być egzekwowane, takie jak chociażby potrącenie, zwolnienie z długu czy przedawnienie roszczenia. W niniejszym procesie powodowie kwestionowali jedynie fakt przekazania im kwoty 95.000 złotych oraz przyczyny niezawarcia umowy przyrzeczonej, a więc okoliczności, które były podstawą faktyczną wytoczonego w sprawie I Nc 379/03 powództwa i które podlegały ocenie merytorycznej Sądu Okręgowego w Olsztynie.

Z przedstawionych wyżej względów Sąd oddalił wniosek o przesłuchanie w charakterze świadka A. D. (radcy prawnego, który wystosował do powodów wezwanie o zapłatę i sporządził pozew w sprawie I Nc 379/03) i A. U. (notariusz, który sporządził przedwstępną umowę sprzedaży), którzy mieli być słuchani na okoliczność tego, czy przed podpisaniem aktu notarialnego pozwani wręczyli powodom kwotę 95.000 złotych i czy dysponują dowodem potwierdzającym tę okoliczność. Dowód ten nie ma znaczenia z punktu widzenia rozstrzygnięcia sprawy z uwagi na zakres kognicji sądu w sprawie o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego obejmującego prawomocne orzeczenie sądu. Za pomocą tego dowodu powodowie zmierzali do obalenia domniemania zgodności z prawdą zapisu zawartego w § 3 przedwstępnej umowy sprzedaży i faktycznie do podważenia zasadności obowiązku zwrotu kwoty 95.000 złotych stwierdzonego prawomocnym nakazem zapłaty z dnia 7 listopada 2003r., co jak wyżej już zostało podkreślone, nie może nastąpić w ramach powództwa przeciwegzekucyjnego.

Podobnie jako nieistotny został oceniony wniosek powodów o dopuszczenie dowodu z akt sprawy toczącej się przed Sądem Okręgowym w Olsztynie o sygn. I C 99/13 o ustalenie nieważności przedwstępnej umowy sprzedaży. Sąd rozpoznający niniejszą sprawę związany jest prawomocnym nakazem zapłaty z dnia 7 listopada 2003r. i nie może czynić innych ustaleń niż to wynika z tego orzeczenia.

Na tym etapie postępowania nie było też dopuszczalne badanie, czy powodowie skutecznie uchylili się od oświadczenia zawartego w przedwstępnej umowie sprzedaży, będącego podstawą wydania nakazu zapłaty w sprawie I Nc 379/03, który zaakceptowali.

Dodatkowo należy wskazać, że powództwo o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci prawomocnego nakazu zapłaty z dnia 7 listopada 2003r. nie mogło być uwzględnione z innej przyczyny. Wytoczenie powództwa przeciwegzekucyjnego jest dopuszczalne jedynie do czasu, dopóki istnieje możliwość prowadzenia egzekucji. Tym samym nie jest możliwe skorzystanie z tej drogi obrony swoich praw przez dłużnika, gdy tytuł wykonawczy został w pełni zrealizowany w drodze egzekucji. Istota powództwa przeciwegzekucyjnego sprowadza się do pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego w całości lub w części albo jego ograniczenie, a powództwo to może być realizowane tylko pod warunkiem, że istnieje możliwość spełnienia tytułu wykonawczego. W razie zupełnego zaspokojenia roszczenia na skutek przeprowadzania egzekucji na podstawie danego tytułu wykonawczego, odpada możliwość wytoczenia powództwa przeciwegzekucyjnego, gdyż wygasa wykonalność tego tytułu (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 1988r., sygn. akt I CR 255/88, LEX nr 8929, wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 10 stycznia 2013r., sygn. akt I ACa 445/12, LEX nr 1259733).

Z dołączonych akt komorniczych Km 1320/09 jednoznacznie wynika, że wierzytelność wynikająca z nakazu zapłaty z dnia 7 listopada 2003r. została w całości wyegzekwowana. W aktach pozostawiono oryginał tytułu wykonawczego z adnotacją komornika o całkowitym zaspokojeniu roszczenia (vide: k. 6 akt komorniczych). W tej sytuacji nie jest dopuszczalne wytoczenie powództwa o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego.

Z tych wszystkich względów, w ocenie Sądu, brak było podstaw do uwzględnienia żądania pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego w postaci prawomocnego nakazu zapłaty Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 7 listopada 2003r. w sprawie I Nc 379/03, o czym orzeczono jak w pkt. I sentencji wyroku.

W dalszej części uzasadnienia należało odnieść się do żądania pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego obejmującego postanowienie Sądu Rejonowego w Olsztynie z dnia 15 lutego 2012r. w sprawie I Co 1040/09 o nadaniu klauzuli wykonalności w zakresie pkt. II postanowienia Sądu Rejonowego w Olsztynie z dnia 26 października 2011r.

Powodowie nie kwestionowali postanowienia o przysądzeniu własności nieruchomości i wydaniu jej pozwanym, ale postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności w zakresie obowiązku wydania nieruchomości. Jak już wyżej wskazano, przepis art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c., który przewiduje możliwość wytoczenia powództwa o pozbawienie wykonalności, jeśli dłużnik przeczy zdarzeniom, na których oparto wydanie klauzuli wykonalności, dotyczy tytułów egzekucyjnych niebędących orzeczeniami sądu.

Trzeba zauważyć, że pozwani uczestniczyli w licytacji komorniczej, uzyskali przybicie, a następnie przysądzenie własności, którego konsekwencją jest wydanie nieruchomości. Zgodnie z art. 999 § 1 zd. 1 k.p.c., zarówno w brzmieniu obowiązującym przed dniem 3 maja 2012r., jak i po tej dacie, prawomocne postanowienie o przysądzeniu własności przenosi własność na nabywcę i jest tytułem do ujawnienia na rzecz nabywcy prawa własności w katastrze nieruchomości oraz przez wpis w księdze wieczystej lub przez złożenie dokumentu do zbioru dokumentów. Stosownie do art. 999 § 1 zd. 2 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 3 maja 2012r., a więc w dacie wydawania rozstrzygnięć przez Sąd Rejonowy w Olsztynie w sprawie I Co 1040/09, prawomocne postanowienie o przysądzeniu własności było także tytułem egzekucyjnym do wprowadzenia nabywcy w posiadanie nieruchomości. Na gruncie stanu prawnego obowiązującego sprzed zmiany prawomocne postanowienie o przysądzeniu własności było jedynie tytułem egzekucyjnym, a nie tytułem wykonawczym. Dlatego też wykonanie wynikającego z takiego postanowienia obowiązku wydania nieruchomości nabywcy następowało po nadaniu klauzuli wykonalności przeciwko dłużnikowi (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2006r., sygn. akt III CZP 127/05, OSNC 2007/1/2). Dopiero na podstawie prawomocnego postanowienia o przysądzeniu własności zaopatrzonego w klauzulę wykonalności nabywca mógł żądać wprowadzenia go w posiadanie nieruchomości.

Wprawdzie powodowie złożyli zażalenie na postanowienie z dnia 26 października 2011r. o przysądzeniu własności, ale zostało ono odrzucone ze względu na niezachowanie terminu do jego wniesienia. Co więcej, w oparciu o prawomocne postanowienie o przysądzeniu własności zaopatrzone w klauzulę wykonalności, pozwany R. P. wystąpił z pozwem o wydanie nieruchomości, a wyrokiem z dnia 7 stycznia 2013r. Sąd Rejonowy w Olsztynie w sprawie I C 1006/12 uwzględnił żądanie pozwu.

Podobnie jak w przypadku nakazu zapłaty powodowie nie wskazali żadnych zdarzeń, które wystąpiły po powstaniu tytułu egzekucyjnego. W piśmie z dnia 27 grudnia 2012r. skierowanym do pozwanych przed wszczęciem postępowania w niniejszej sprawie ogólnie wskazywali, że pozbawienie ich oraz ich dzieci własności nieruchomości położonej w O. przy ul. (...) stanowi rażące naruszenie prawa, przy czym wiązali to z faktem nieuzasadnionego wydania nakazu zapłaty stwierdzającego obowiązek zwrotu zaliczki i zadatku na podstawie § 3 przedwstępnej umowy sprzedaży. Jeszcze raz trzeba z całą stanowczością podkreślić, że przejęcie własności nieruchomości jest wynikiem wszczęcia egzekucji na podstawie tytułu wykonawczego w postaci prawomocnego nakazu Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 7 listopada 2003r. zaopatrzonego w klauzulę wykonalności, a powodowie – w odniesieniu do prawomocnego orzeczenia sądu – nie mogą w ramach powództwa przeciwegzekucyjnego kwestionować pod względem merytorycznym zasadności obowiązku stwierdzonego tym tytułem. Mogli to uczynić w postępowaniu I Nc 379/03, a w niniejszym procesie mogą

się jedynie odwoływać do zdarzeń mających miejsce już po wydaniu tytułu egzekucyjnego, a zaistnienia takich właśnie okoliczności nie wykazali.

W tych okolicznościach Sąd uznał, że żądanie pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego obejmującego postanowienie Sądu Rejonowego w Olsztynie z dnia 15 lutego 2012r. w sprawie I Co 1040/09 nie zasługuje również na uwzględnienie, co wobec braku przesłanek z art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. skutkowało oddaleniem powództwa (vide: pkt I sentencji wyroku).

Sąd nie dopatrył się podstaw do zawieszenia postępowania w sprawie o eksmisję toczącej się przed Sądem Rejonowym w Olsztynie o sygn. I C 1006/12. Powodowie domagali się zawieszenia postępowania w sprawie I C 1006/12 do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie. Po pierwsze, Sąd rozpoznający niniejszą sprawę nie może wydać postanowienia o zawieszeniu postępowania w innej sprawie i toczącej się przed innym sądem. Tylko ten sąd, przed którym toczy się postępowanie, może orzekać w przedmiocie jego zawieszenia i tylko ten sąd może dokonać oceny, czy rozstrzygnięcie sprawy tego sądu zależy od wyniku innego toczącego się postępowania cywilnego. Po drugie, wyrok w sprawie Sądu Rejonowego w Olsztynie w sprawie I C 1006/12 jest prawomocny, bowiem w dniu 25 czerwca 2013r. oddalono apelację powodów, a zawieszenie postępowania może nastąpić jedynie w sytuacji, gdy inne postępowanie, którego rozstrzygnięcie może mieć wpływ na wynik aktualnego postępowania, toczy się i nie zostało prawomocnie zakończone.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. stosownie do wyniku procesu. Powodowie jako przegrywający proces obowiązani są zwrócić stronie pozwanej poniesione przez nią koszty procesu, do których zaliczono jedynie koszt zastępstwa procesowego w wysokości 3.600 złotych, wyliczony od wartości przedmiotu sporu wynoszącej 95.000 złotych oraz opłatę skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17 złotych (vide: pkt II sentencji wyroku).